

Д'яченко Н. О.,

здобувач кафедри організації судових та правоохоронних органів, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ЗАВДАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ПРОКУРОРСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Новим Законом України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. № 1697-VII (далі – новий Закон) запропоновано скорегувати основні завдання, функції та повноваження прокуратури України, значно змінити структуру органів прокуратури, вимоги до кадрів органів прокуратури та порядку призначення прокурорів на посади. Зміни, що запроваджуються, здатні підвищити ефективність діяльності прокуратури, можуть повернути довіру суспільства до основного правоохоронного органу держави якщо вдасться виключити помилки під час його реалізації. Ще одна новація нового Закону – створення органів прокурорського самоврядування. І необхідно зазначити, що їх робота безпосередньо буде впливати на якісний склад оновленої майбутньої прокуратури, що вимагає попереднього наукового аналізу та обґрунтування порядку їх створення та діяльності.

Законодавчою підставою для створення і функціонування органів прокурорського самоврядування став Розділ VIII нового Закону «Прокурорське самоврядування та органи, що забезпечують діяльність прокуратури». Назва Розділу свідчить про те, що не всі новоутворені органи, в яких основний склад представлений працівниками прокуратури, законодавцем однозначно відносяться до органів прокурорського самоврядування, на що в подальшому ми звернемо увагу.

Визначення прокурорського самоврядування дається у ч. 1 ст. 65 нового Закону – це самостійне колективне вирішення прокурорами питань внутрішньої діяльності прокуратури.

До завдань прокурорського самоврядування новим Законом віднесено:

- а) забезпечення організаційної єдності функціонування органів прокуратури, підвищення якості роботи прокурорів;
- б) зміцнення незалежності прокурорів, захисту від втручання в їх діяльність;
- в) участі у визначенні потреб кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення прокурорів, а також контролю за додержанням установлених нормативів такого забезпечення;
- г) обрання чи призначення прокурорів до складу інших органів у випадках та в порядку, встановлених законом.

Крім того конкретизується, що до питань внутрішньої діяльності прокуратури належать питання організаційного забезпечення прокуратури та діяльності прокурорів, соціального захисту прокурорів та їхніх сімей, а також інші питання, що безпосередньо не пов'язані з виконанням повноважень прокурорів (ст. 65 нового Закону).

Серед органів прокурорського самоврядування називаються лише всеукраїнська конференція працівників прокуратури та Рада прокурорів України. Необхідно зазначити, що деякі повноваження Всеукраїнської конференції працівників прокуратури є дискусійними і потребують додаткового обговорення.

Так, наприклад, незрозуміло, чому положення про порядок роботи Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів повинно прийматися Всеукраїнською конференцією працівників прокуратури, а не самою комісією. Не є секретом те, що Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів створюється за прикладом Вищої кваліфікаційної комісії

суддів України та Вищої ради юстиції, які займаються питаннями підготовки суддівських кадрів, здійснення дисциплінарного провадження щодо суддів та інше. Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (ч. 3 ст. 100) Вища кваліфікаційна комісія суддів України, та Закону України «Про Вищу раду юстиції» (ч. 2 ст. 2) Вища рада юстиції мають право самостійно приймати регламенти, що визначають порядок їх роботи. На наш погляд виключення для Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів робити не треба і вона повинна мати право самостійно визначати порядок своєї роботи.

Якщо проаналізувати порядок формування складу Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, то ми побачимо, що з 11 осіб, які входять до її складу, (а) п'ять осіб повинні бути прокурорами призначатися всеукраїнською конференцією працівників прокуратури, (б) дві особи (вчені) призначаються з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ, (в) одну особу (адвокат) призначається з'їздом адвокатів України, (г) три особи призначаються Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини за погодженням з комітетом Верховної Ради України, до предмету відання якого належить організація та діяльність органів прокуратури. Такий склад дійсно не дає можливості віднести Кваліфікаційно-дисциплінарну комісію прокурорів до органів прокурорського самоврядування, оскільки з 11 її членів лише 5 є прокурорами, обраними прокурорами. Якщо порівнювати с відповідними органами судової влади, то у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України з 14 членів 8 є судьями, які обираються суддівським корпусом, а з 20 членів Вищої ради юстиції судьями повинні бути 11 осіб.

Таким чином, враховуючи наукові позиції щодо природи самоврядування, норми нового Закону та порівнюючи вже із сталими традиціями функціонування органів суддівського самоврядування, ми можемо прийти до певних висновків.

По-перше, прокурорське самоврядування має бути ефективною формою вирішення питань внутрішньої діяльності прокурорів та захисту їхніх професійних інтересів. Органи прокурорського самоврядування повинні активно реагувати на будь-які прояви втручання в діяльність працівників прокуратури, а також на порушення їх прав і гарантій їхнього правового статусу.

По-друге, в якості найближчих напрямків покращення роботи органів прокурорського самоврядування можна назвати такі: 1) формування складу з урахуванням розвитку системи органів прокуратури; 2) з метою підвищення ефективності роботи створення постійно діючого апарату при органах прокурорського самоврядування із відповідним матеріально-технічним забезпеченням; 3) створення можливості реалізації самоврядування на рівні окремої прокуратури; 4) розширення повноваження у сфері вирішення питань внутрішньої діяльності.

Заботін В. В.,

аспірант кафедри цивільного процесу, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ У РІШЕННЯХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Право на справедливий судовий розгляд, передбачене п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (надалі – Конвенція), отримало широке тракту-